

"TURVALLISESTI TIEN YLI" ESIOPETUS- AINEISTON KÄYTTÖ

MATTI HEINONEN
Helsinki 2003

ISSN 0785-9244
ISBN 951-560-127-4
HELSINKI 2003, LIIKENNETURVA

Julkaisija
Liikenneturva

KUVAILEHTI

Julkaisun päivämäärä
2003

Tekijä Matti Heinonen		Julkaisun laji tutkimusraportti	
		Toimeksiantaja Liikenneturva	
Julkaisun nimi "TURVALLISESTI TIEN YLI" ESIOPETUSAINEISTON KÄYTTÖ			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Liikenneturva lähetti kaikille esiopetusta antaville päiväkodeille ja kouluille elokuussa 2002 ilmaiseksi "Turvallisesti tien yli" nimisen liikenneopetusaineiston. Aineiston vastaanottoa selvitettiin postikyselyllä. Kyselyyn vastasi 47 % otokseen (360 laitosta) valituista esiopetusta antavista laitoksista.</p> <p>Turvallisesti tien yli" opetusaineiston oli saanut 77 prosenttia (123 laitosta) vastanneista kouluista ja päiväkodeista. Aineistoon oli tutustunut 93 % (115 laitosta) niistä kouluista ja päiväkodeista, jotka olivat saaneet aineiston. Runsaat puolet aineistoon tutustuneista esiopetusta antaneista kouluista ja päiväkodeista oli käyttänyt aineiston eri osia. Poikkeuksena oli vanhempien muistilista, jonka käyttö oli jäänyt vähäiseksi. Runsaasti aineistoa käytettiin opetuskeskustelun sisältönä ja pienryhmätuokioissa. Toisena paljon mainittuna mainittiin, että aineistoa käytettiin liikenneteeman yhteydessä.</p> <p>Aineiston ulkoasua vastaajat pitivät yksimielisesti onnistuneena. Lähes 90 prosenttia vastanneista piti "Turvallisesti tien yli" aineistoa laajuudeltaan hyvänä nykyisellään. Lähes puolet vastanneista oli sitä mieltä, että aineistosta oli ollut paljon hyötyä</p> <p>Palautteessa toivottiin mm. liikennemerkkejä opetusaineiston osaksi ja kuvia talviliikenteestä sekä maaseudun liikenneoloista. Monet kommentit olivat yleisen myönteisiä kuten:</p> <ul style="list-style-type: none"> -lapset tekivät mielellään tehtäviä -mukavaa, tärkeää tekemistä -helpotti opettamista 			
Avainsanat (asiasanat) esiopetus, liikennekasvatus			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Liikenneturvan tutkimusmonisteita 97/2003		ISSN 0785-9244	ISBN 951-560-127-4
Kokonaissivumäärä 9 + liitteet	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Liikenneturva		Kustantaja Liikenneturva	

Publisher
Liikenneturva

DOCUMENTATION PAGE

Date
2003

Author Matti Heinonen	Type of documentation research report		
		Commissioning organisation Central Organisation for Traffic Safety in Finland	
Title THE USE OF 'SAFELY ACROSS THE ROAD' INTRODUCTORY EDUCATION MATERIAL			
Abstract <p>Liikenneturva sent all schools and day-care centres, which give introductory education, a free traffic education package in August, 2002. The name of the information package was 'Safely Across the Road'. A mail poll was conducted in order to find out how the material was received. The poll was answered by 47% (360 institutes) out of the introductory education providing institutes selected for the sample.</p> <p>Out of all the schools and day-care centres who answered the poll, 77 percent (123 institutes) had received the education material 'Safely Across the Road'. Of those schools and day-care centres receiving the material, 93% (115 institutes) had become acquainted with the material. More than half of those schools and day-care centres providing introductory education had utilised different segments of the material. The exception to this tendency seemed to be the Parents' Checklist which was used very little. A lot of the material was used as content for education discussion and in small group interaction. Secondly, it was also widely reported that the material was used in connection with a traffic theme.</p> <p>The polled institutes felt, unanimously, that the over-all appearance of the material was successful. Almost 90 percent of the polled felt that the scope of 'Safely Across the Road' material was very good in its present form. Almost half of the polled stated as their opinion that the material had been very useful.</p> <p>In the feedback, the institutes hoped for, among other things, traffic signs to become a part of the education material and also pictures of winter traffic as well as traffic conditions in the countryside. Many comments were very positive by nature, e.g.</p> <ul style="list-style-type: none"> - the children enjoyed doing the exercises - the activities were pleasant and important to learn - the material made the learning process easier 			
Key words introductory education, traffic education			
Supplementary notes			
Title and number of series Liikenneturva research paper 97/2003		ISSN 0785-9244	ISBN 951-560-127-4
Pages 9 + appendices	Language Finnish	Price	Availability public
Distributor Liikenneturva		Sponsoring organization Liikenneturva	

Kuvailulehti Documentation page Sisällysluettelo	4
1 Tutkimuksen tarkoitus	5
2 Kyselyn toteuttaminen	5
3 Tulokset	5
3. 1 Aineiston saaminen ja siihen perehtyminen	5
3. 2 Aineiston eri osien käyttö ja arviointi	6
3. 3 Aineiston käyttö opetustilanteessa	6
3. 4 Aineiston ulkoasu, laajuus ja hyödyllisyys	7
3. 5 Aineiston vaikutus käyttäytymiseen	7
3. 6 Muu palaute aineistosta	7
4 Pohdinta	8
Liite Kyselylomake	

1 Tutkimuksen tarkoitus

Liikenneturva lähetti kaikille esiopetusta antaville päiväkodeille ja kouluille elokuussa 2002 ilmaiseksi ”Turvallisesti tien yli” nimisen liikenneopetusaineiston. Nyt maksulliseksi tehty aineisto on tarkoitettu jatkuvaluonteisesti esiopetusta järjestävien koulujen ja päiväkotien käytettäväksi. Aineisto käsittelee keskeisiä perustehtäviä tien ylityksessä. Aineisto koostuu opettajan oppaasta, oppilaiden tehtävävihosta, vanhempien muistilistasta ja opetuskuvasta.

Oppaan jakelua ja kehittämistä varten oli tarpeen selvittää oppaan perillemeno, vastaanottoa ja mahdollisia aineiston puutteita tai lisästarpeita. Haluttiin tietää, miten opasta on käytetty esiopetuksessa. Sen vuoksi esiopetusta antaville laitoksille lähetettiin otokseen perustuva kysely.

2 Kyselyn toteuttaminen

Liikenneturvan käytössä oli sama kaikkien esiopetusta antavien koulujen ja päiväkotien osoiteluettelo, joille elokuussa oli lähetetty liikenneopetusaineisto. Tästä luettelosta poimittiin joka kymmenes koulu ja päiväkoti. Siten otokseen saatiin 140 koulua ja 200 päiväkotia eri puolilta maata. Kyselyn postitus toteutettiin tammi- maaliskuussa 2003. Vastaamatta jättäneille lähetettiin kerran lomake uudestaan.

Esiopetusta antaville kouluilla oli ollut aikaa tutustua opetusaineistoon runsas lukukausi. Kuitenkin kävi niin, että monet (23 kpl) koulut ja päiväkodit ilmoittivat, että heidän suunnitelmissaan liikenneteema on huhti- toukokuussa. Silloin oli tarkoitus käyttää opetusaineistoa. Tämä tieteenkin laski lomakkeeseen vastanneiden määrää. Kyselyn oikean ajankohdan määrittäminen oli siten vaikeaa, kun nytkin oli jo niitä, jotka eivät muistaneet, olivatko saaneet lomaketta.

Kyselyyn vastasi 47 % (160 laitosta) otokseen valituista esiopetusta antavista laitoksista. Koulujen ja päiväkotien vastausaktiivisuudessa ei ollut eroa. Vastanneista 40 % oli kouluja ja 60 % päiväkoteja kuten perusjoukossakin. Vastausaktiivisuus jäi heikohkoksi. Lisäksi osoitteisto ei ollut luonnollisestikaan aivan ajan tasalla, sillä viisi tyhjää lomaketta palautettiin laitoksen lakauttamisen takia.

3 Tulokset

3. 1 Aineiston saaminen ja siihen perehtyminen

”Turvallisesti tien yli” opetusaineiston oli saanut 77 prosenttia (123 laitosta) vastanneista kouluista ja päiväkodeista. 16 % laitoksista ilmoitti, että eivät olleet saaneet aineistoa ja seitsemän prosenttia ei muistanut oliko saanut vai ei aineistoa (kys 1).

Aineistoon oli tutustunut 93 % (115 laitosta) niistä kouluista ja päiväkodeista, jotka olivat saaneet aineiston. Osuutta on pidettävä huomattavan korkeana ja osoittaa periaatteellista kiinnostusta aineistoon. Näistä 115 laitoksen vastauksista koostuu käsillä oleva raportti.

3. 2 Aineiston eri osien käyttö ja arviointi

Lomakkeen kysymyksellä kolme kartoitettiin opetusaineiston eri osien käyttöä.

Taulukko 1. Opetusaineiston eri osien käyttö, käyttäneiden osuus prosentteina.

On käyttänyt:	
	%
Opettajan opasta	58
Oppilaiden tehtävävihkoa	56
Vanhempien muistilistaa	15
Opetuskuvaa	53

Runsaat puolet aineistoon tutustuneista esiopetusta antaneista kouluista ja päiväkodeista oli käyttänyt aineiston eri osia. Poikkeuksena oli vanhempien muistilista, jonka käyttö oli jäänyt vähäiseksi.

Opettajilla oli mahdollisuus aineiston osien kommentointiin. Opettajan opasta pidettiin selkeänä, (yhdeksän kommenttia). ”Hyviä toimintavinkkejä” kirjoitti kuusi vastaajaa. Rohkaisevia olivat myös ”Toimintaan houkutteleva” ja ”Tarpeeseen tullut” kommentit opettajan oppaasta. Joku toivoi oikean ja väärän vaihtoehdon selkeämpää esittämistä.

Oppilaiden tehtävävihosta todettiin, että lapset tekivät tehtäviä mielellään (kolme kommenttia). Kuvia pidettiin kivoina. Kuvia toivottiin mustavalkoisina kopioinnin takia. Jotkut pitivät piirrostehtäviä vaikeina (tehtävät 6,7,9 ja 13). Joku taas piti joitain tehtäviä liian yksinkertaisina. Yhden opettajan mukaan tehtävävihko ei toiminut 0-2 -yhdysluokassa. Toinen opettaja mainitsi taas, että oppilaat pitivät tehtäviä hauskoina ja helppoina. ”Mukavia tehtäviä, käytetty esikoululaisten kanssa, kiva ulkonäkö, lapsia inspiroiva” oli eräs kommentti oppilaiden tehtävävihosta. ”Maaseudun ongelmapaikat saivat tulla tehtävissä paremmin esiin” - toivottiin muutamassa vastauksessa.

Vanhempien muistilistaa oli käyttänyt vain 17 laitosta. Käyttäjät kommentoivat kuitenkin listaa myönteisesti:

- tärkeää tietoa myös vanhemmille
- vanhemmat olivat mielissään, koska koulun kohdalla on paha risteys

Muistilistasta kysyttiin erikseen (kys. 8), onko lista tullut palautetta vanhemmilta. Kun sitä jaettiin vain vähän, niin palautettakin tuli niukalti. Neljä vastaajaa mainitsi, että palautetta oli tullut runsaasti. Palaute oli ollut positiivista.

Opetuskuvasta todettiin, että se herätti paljon keskustelua (viisi kommenttia). Kuva oli ripustettu mm. ruokajonon viereen katseltavaksi. Kuvaa pidettiin hyvänä ja informatiivisena. Toisessa vastauksessa kuvaa taas pidettiin sekavana ja epäselviä tilanteita sisältävänä. ”Ei sovi maaseudulle” todettiin eräässä vastauksessa. Yleisesti kuva herätti lapsissa kiinnostusta.

3. 3 Aineiston käyttö opetustilanteessa

”Turvallisesti tien yli” -aineiston käyttöä tiedusteltiin avokysymyksellä. Runsaasti (39 %) aineistoa käytettiin opetuskeskustelun sisältönä ja pienryhmätuokioissa. Toisena paljon mainittuna

(40 %) mainittiin, että aineistoa käytettiin liikenneteeman yhteydessä. Jotkut käyttivät aineistoa, kun perehdyttiin liikennemerkkeihin. Aineistoa oli käytetty myös eri tuntien oheismateriaalina.

Aineiston toimintavinkkejä sisällä oli käyttänyt puolet kysymykseen vastanneista (109 laitosta). Samoin ulkona puolet laitoksista oli harjoitellut toimintavinkkejä.

3. 4 Aineiston ulkoasu, laajuus ja hyödyllisyys

Aineiston ulkoasua (kys. 9) vastaajat pitivät yksimielisesti onnistuneena (99 %, n=101). Kaksi vastaajaa ehdotti aineistoon lisää selkeyttä.

Lähes 90 prosenttia vastanneista piti ”Turvallisesti tien yli” aineistoa laajuudeltaan hyvänä nykyisellään. Neljä vastaajaa halusi supistaa aineistoa ja kaksi vastannutta katsoi, ettei aineistoa tarvita lainkaan. Sivut 11 ja 17 opettajan oppaassa katsottiin turhiksi koulussa eräässä vastauksessa. Joku halusi tehtäviä lisää, toinen halusi taas vähentää niitä. Joitain tehtäviä pidettiin liian vaikeina.

Kuusi vastaajaa halusi laajentaa aineiston sisältöä. Lisää haluttiin mm. isoja julistekuvia ja asiaa heijastimista. Maalla asuvien liikenneasioita haluttiin lisää kuten asiaa mutkaisista teistä, potkukelkoista ja traktoreista. Leikkimisestä koulumatkalla ja polkupyörällä tien yli -tilanteesta haluttiin myös opetusaiheita.

Aineistosta oli ollut hyötyä opetuksessa. Lähes puolet (46 %) tätä koskevaan kysymykseen (kys. 6) vastanneista oli sitä mieltä, että aineistosta oli ollut paljon hyötyä. Toinen puolisko vastaajista arvioi, että aineistosta oli ollut jonkin verran hyötyä. Neljän vastaajan mielestä aineistosta ei ole ollut lainkaan hyötyä opetuksessa.

3. 5 Aineiston vaikutus käyttäytymiseen

Runsas 40 prosenttia aineistoon tutustuneista opettajista kommentoi, miten aineisto oli vaikuttanut lasten käyttäytymiseen (kys. 10). Eniten (yhdeksän vastausta) opettajat olivat sitä mieltä, että oppilaat tunnistivat liikennemerkkejä ja liikennesääntöjä. Joidenkin opettajien mukaan oppilaiden tarkkaavaisuus tienylityksissä lisääntyi. Yleistä liikennettä koskevaa kiinnostuksen lisäämistä havaittiin myös. Jotkut opettajat olivat sitä mieltä, että ajan mukana asia häviää mielestä. Muina kommentteina mm. mainittiin: -varovaisuus lisääntyi, vaikutti selvästi, -tiedostavat vaaratilanteet tarkemmin, -maltti lisääntyi, -hetki muistetaan, kerrata täytyy, -oppilaat kiinnittivät huomiota, miten muut kulkivat koulumatkoilla.

3. 6 Muu palaute aineistosta

Palautetta saatiin melko runsaasti. Opetuskuvaa toivottiin myös talvisesta liikenteestä. Tehtäviä toivottiin värikalvoja. Liikennemerkkejä toivottiin opetusaineiston osaksi. Maalle haluttiin omaa materiaalia. Tehtävävihko olisi pitänyt tilata jokaiselle oppilaalle.

Monet kommentit olivat yleisen myönteisiä kuten:
-lapset tekivät mielellään tehtäviä

- mukavaa, tärkeää tekemistä
- helpotti opettamista
- kätevä , pieneen tilaan mahtuva, juliste hyvä

Liikenneturvan aineistot ovat kilpailutilanteessa ja saattavat jäädä syrjään kuten eräs opettaja totesi, että kouluun tulvii niin monenlaista aineistoa, liikenneaiheistakin.

4 Pohdinta

Aineiston osoiterekisteri ei ollut aivan ajan tasalla. Laitosten vastaamishalukkuutta laski opetusvuoden teemoitus, jossa liikenneteema osui vasta kevääseen. Ne esiopetusta antavat koulut ja päiväkodit, jotka vastasivat kyselyyn, olivat lähes yksimielisiä, että aineistosta oli hyötyä opetuksessa. Myös aineistoon kuuluva juliste (opetuskuva) oli käyttökelpoinen. Sen sijaan yhteys vanhempiin ei onnistunut kuin joiltain laitoksilta, vanhempien muistilistan käyttö jäi vähäiseksi.

Ilmaiseksi kokeilumielessä jaetun aineiston vastaanotto oli myönteinen. Eräs opettaja totesi, että on hyvä, että on aineisto, jota saa kopioida laillisesti. Maksullisena sen jakelu saattaa olla vaikeaa. Vastanneet opettajat mainitsivat usein, että aineisto sisälsi mukavaa, helppoa ja tärkeää tekemistä, johon oppilaat perehtyivät mielellään. Koulunkäynti tapahtuu pitkälti talviolloissa. Talvisia liikennetilanteita toivottiin lisää esim. opetuskuvan muodossa.

Hyvä rehtori tai päiväkodin johtaja

Liikenneturva on lähettänyt kouluunne / päiväkotiiinne elokuussa 2002 "Turvallisesti tien yli" nimisen liikenneopetusaineiston. Aineisto on tarkoitettu esiopetusta järjestävien koulujen ja päiväkotien käyttöön.

Tällä lomakkeella keräämme tietoja aineiston saamasta vastaanotosta ja käytöstä. Olemme lähettäneet Teille aikaisemmin lomakkeen. Mikäli olette vastanneet siihen, on tämä kirje aiheeton. Vastaustietoja käytämme toimintamme kehittämiseen. Toivomme, että lomake palautettaisiin viimeistään **4. 3.** mennessä. Lomakkeen palautuskuori, jonka postimaksu on maksettu, on oheisena.

Kunnioitavasti

Matti Heinonen

tutkija, Liikenneturva

PL 29, 00421 Helsinki

p (09) 41747420, matti.heinonen@liikenneturva.fi

1. Oletteko saanut "Turvallisesti tien yli" -aineiston? (Pyydämme merkitsemään oikean vaihtoehdon.)

1 kyllä

2 en (jos ette ole, siirtykää kysymykseen no. 12)

3 en muista (siirtykää kysymykseen no. 12)

2. Oletteko tutustunut "Turvallisesti tien yli" -aineistoon?

1 kyllä

2 en

3. Oletteko käyttänyt aineistoon kuuluvaa...

Opettajan opasta

1 olen käyttänyt

2 en ole käyttänyt

kommentteja oppaasta: _____

Oppilaiden tehtävävihkoa

1 olen käyttänyt

2 en ole käyttänyt

kommentteja vihosta: _____

Vanhempien muistilistaa

1 olen käyttänyt

2 en ole käyttänyt

kommentteja listasta: _____

Opetuskuvaa

1 olen käyttänyt

2 en ole käyttänyt

kommentteja kuvasta: _____

4. Miten olette käyttänyt ”Turvallisesti tien yli” -aineistoa?

5. Oletteko toteuttanut lasten kanssa ”Turvallisesti tien yli” -aineiston toimintavinkkejä?

sisällä 1 kyllä 2 ei
 ulkona 1 kyllä 2 ei

6. Onko ”Turvallisesti tien yli” -aineistosta ollut hyötyä opetuksessa?

1 aineistosta on ollut paljon hyötyä
 2 aineistosta on ollut jonkin verran hyötyä
 3 aineistosta ei ole ollut lainkaan hyötyä

7. Onko aineisto liian laaja tai suppea?

1 aineisto on hyvä nykyisellään
 2 aineiston sisältöä pitäisi supistaa
 Mitä asioita pitäisi poistaa?

3 aineistoa ei tarvita lainkaan
 4 aineistoon pitäisi lisätä asioita
 Mitä asioita pitäisi lisätä?

8. Onko oppilaan mukana vanhemmille jaetusta muistilistasta tullut palautetta?

1 runsaasti
 2 vähänlaisesti
 3 ei lainkaan
 4 muistilistaa ei ole jaettu

Millaista palautetta? _____

9. Mitä mieltä olette aineiston ulkoasusta

1 ulkoasu on onnistunut
 2 ulkoasu vaatisi muutoksia

Millaisia muutoksia? _____

10. Oletteko havainneet lasten toiminnassa mitään muutosta aiheen käsittelyn jälkeen?

Millaista?

11. Muuta palautetta aineistosta _____

12. Lomakkeeseen vastasi

1 koulun opettaja tai vastaava
 2 päiväkodin opettaja tai vastaava

Kiitos!